

IN GOED EN KWAAD

F. Harmsen van Beek

In goed en kwaad

VERZAMELD WERK

2021

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Deze uitgave is mede tot stand gekomen met steun
van Schrijversvereniging 'De Bezige Bij'

Redactie: Daan Cartens, Sjoerd van Faassen,
Katrijn van Hauwermeiren, Suzanne Holtzer, Joost Kircz,
Irene Kunst en Geertje Zwaan

Wij hebben getracht alle rechthebbenden in te lichten. Wie desondanks
aanspraak meent te kunnen maken op het beeldrecht van enige afbeelding in
dit boek, wordt verzocht contact op te nemen met de uitgeverij.

Copyright © 2012, 2021 Erven F. Harmsen van Beek

Eerste druk mei 2012

Tweede druk juli 2012

Derde, herziene en uitgebreide druk januari 2021

Omslagontwerp Brigitte Slangen

Omslagfoto Eddy Posthuma de Boer

Illustraties *Hoenderlust* © Paul de Lussanet

Cartoon p. 395 © Charles Addams

Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge

Zetwerk CeevanWee, Amsterdam

Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 1531 3

NUR 303/306

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

INHOUD

GEACHTE MUIZENPOOT EN ACHTTIEN ANDERE GEDICHTEN

- Twee raadselrijmen die samen een antwoord vormen dat bij nader
inzien is zoekgeraakt 12
- Onduidelijke correspondentie en de nadelige gevolgen, in twee ver-
zen 14
- Inleiding tot een gebed. 18
- Bij twee onbegrijpelijke teksten 20
- Goede morgen? Hemelse mevrouw Ping 24
- Zo rauw 26
- Lachen bladluis, niet 28
- Moeder of vader, 30
- Krasse taal van gene zijde. 32
- Op mijn dertigste verjaardag. 34
- Bij het weerzien zei de impertinente prinses: 36
- Interpretatie van het uitzicht. 38
- De poëtische avonturen van Polsmofje en het poesje Fik 40

WAT KNAAGT?

- Wat knaagt? 51
- Benullig leven 55
- Vanwaar – waarheen? 61
- Langs de vloer 65

Onder elkaar 70
Het taxivarken 73

NEERBRAAK

Neerbraak 81
De slaaf van mijn kennis 86
De slaaf van mijn kennis (vervolg) 90
Als kind aan huis 95
In de winkel 101
Onbegonnen werk 104
Binnenhuisje 107
Begin van einde van begin 112
Iets zien dat er niet is 115
Iets zien dat er niet is (vervolg) 119
Voor je verjaardag 123
13 manieren om in tranen uit te breken 128
Ingeburgerd 132
In memoriam toverfee 137
Bewaar me 141
Vreemd 144
In het circus 147
Lachen om de witte beer 150
Een avondje thuis 155
De ene en de andere 158
Vreemde excuses 162

GEWONE PIET & ANDERE PIET 167

HOENDERLUST 227

KUS OF IK SCHRIJF

Voor Gilles 269

De geschiedenis van in de trein 271

Mollade 276

Over berichten die men aan zichzelf kan sturen, en hoe ze verder af te handelen 280

DanTé – DanIk, op weg naar hell 285

Allerzielen 2 november 1974 – Overdenking 289

De Theorie van de Einzelganger 292

Beauty and Decay 296

LauwersOog, naar eigen Verzie 299

Oursje en de spuitwaterfles 305

Ahhrrrr? Waar is me bediende! 307

Gedicht zonder naam, voor Gilles en Joke 309

Ontsnapt aan een gevecht in de achterhoede 313

Eenge-Dicht? 315

Op de wiede, zonder passion, wel met Matthias, zonder hond 320

Met verlof: achter het front! 325

Tafelronde 328

30 ofzo november 1974 331

Brief: 333

VERSPREID WERK

(Dit is de stem van mijn worgengel:) 337

Ooit in je leven voorover gelegen met je neus 339

Fugare 343

Aha, de Bingemers doen het al op de trap 347

De kamer van ik was er niet bij 349

Shinkichi Tajiri stelt verbeeldingswereld ten toon 352

De schrijver op de plaat 354
Meneer-achtige mantelpakken 359
Paardenkenners hebben oog voor vrouwelijk schoon 361
De vrouw in de wagen 364
Autorenners, autoraces en ongelukken 366
Gesprekje met Gerard Kornelis van het Reve 370
Gebakken bloemen 374
De hierbij afgebeelde dame... 376
Bent u wel goed genoeg voor de ziel van poes? 378
James Ensor was en is nog steeds in z'n eentje 382
Iemand bezoekt de 12de antiekbeurs in Delft, in museum Prinsenhof 387
Spelletjes: waarschuwingsposten voor een mooie, zware verveling 390
Over literatuur voor kinderen... 395
Grandma's surprise 397
Schilderen voor plezier 401
Visie op existentialisme in aquarium en achter het behang 405
Takkebossen in het Stedelijk Museum 409
Wat is een prul? 414
Een welbehagen in nertsen 418
Paul de Lussanet: Onhollandse gratie en grappigheid 423
For Marjan – with love and squalor 426
Een tuiltje schrikdraad 431
De patient 433
De mankeerselen aan het privaat 440
Het sprokkeltje van de duizendpoot 444
Het meest gekuste hondje van Europa 448
Het land van Awnw 453

Dialogo uit een verhaal 463
dit hier is de jehouvangetuige: 467
Nu dus de verre stem van de verre om halen 468
Ontong in je haar. O Gilles 469
(Zinnekuur – de overwintering van een gevoel) 471
(De serafijn bezit een roze flamingo:) 473
Uit Fritz's Dagboek 475
De beminde, herdenk de beminde van 479
Humorloos Gedicht 481
Lof der onmatigheid 482
Nog een wonder dat ze haar niet hebben opgezet 484
Het favoriete personage – Plume 489
Goed begrepen. 491
Kennisgeving 493
Gevederde vrienden 494
Déjeuner sur l'herbe 497
Voor je tentoonstelling 498
WinterHuwelijk 501
Haiku's 505
Tevreden schildpad: 507
reiziger, indien 508
Lievling Wind 509

VERANTWOORDING 511

BIBLIOGRAFIE EN OORSPRONKELIJKE PUBLICATIES 515

BIOGRAFISCHE AANTEKENING 525

GEACHTE MUIZENPOOT

EN ACHTTIEN ANDERE GEDICHTEN

TWEE RAADSELRIJMEN DIE SAMEN EEN ANTWOORD VORMEN
DAT BIJ NADER INZIEN IS ZOEKGERAAKT

I

Wat een ding en ben ik in goed of kwaad?
In oorsprong omhoog gevallen maar groeiend lager
en ondermaanser steeds zich vermoeiend en kwijtend
van stoeten ritseldingen die eerder als vleugel-
reuzen boven hun hemel hieven maar waarvan later
kronieken niet meer vermelden langer waarheen gegaan –
O verleden als pijnen, als namen verdrongen zeker
vergeten verteerd op die ongeheime offer- en afval-
plekken waar bloem in drek en draf in kelk en het lange,
lange lange wachten in langer niet meer wachten verkeert:
In hoe een ding en ben ik in vroeg of laat?
Wat in de grond gelijk gemaakt allenig lengt er
niet en gaat uit dwalen, mierend overdag en 's nachts
zijn tijd verkrekelend om neer te storten stommer,
tweezaam sprakelozer en eenzelviger ontbonden als
enkel ademnood zijn uitgesproken heiligheid beklom –
O verleefd wat aanbeden, verkreten of zaligverklaard wat
opengebroken is dichtgetimmerd terwijl. Tederheidshalve
onverteerbaar is wat vervuld voortdurend lediger en
bevreugd alleen allener en alleen vredelozer maakt, nu:
Hoe een ding en ben ik zo zoekgeraakt?

In goed en kwaad waarachtig ben ik geweten,
bekend en ontraadseld door wie mij onder vonden
voorheen zo ondoorgrondelijk en ben ik blootgelegd.
Maar die mij dwong te slapen voordat hij wakker riep,
hoe wil hij mij ontkennen die mijn geheim ontcrachtte en
zocht er in te schuilen en meer als hij vermocht – Als
iemand mij maar ver
leiden kon van die verdoemde onheilige waar
schijnlijkheid naartoe desnoods rare verklaringen
nu er met spelletjes nog tijd te verslijten valt in
vroeg of laat ben ik een ogenblik waarachtig
bepaald en verduurzaamd door wie mij ver gezelde
en even mede plichtig aan die kortstondigheid.
Waar nu dan te berusten dan in uitgestrekte
weerzinnige vervreemding of in anders welke
beddingen van onbegrip zal ik mij ontvouwen – Als
niemand mij dan thuis
kan brengen alvorens ik verloren ga als dubbel
zinnigheid zonder gelijke, als radeloos totaal onopgelost,
valt geen extatischer vergissing in liquidatie te begrijpen
dan ik en die alleen waarachtig tot oplossing bederven moet.

ONDUIDELIJKE CORRESPONDENTIE EN DE NADELIGE
GEVOLGEN, IN TWEE VERZEN

I

Geachte Muizenpoot,

Hoe gaat het met U, met mij goed. Wel is alles heel
vervelend, als ik voorover lig gebed in mijn gedachten

aan U en ben ik ook heel eenzaam. En onderga de lente
als een flauwte. Dit is mij nu zo vaak al overkomen dat

ik er de klad van in mijn wezen heb en dat tussen het
afgerukte vlees der hyacinten de verplegers van die

bloemen knielen voor vreemdelingen. (Dit heb ik zelf gezien
vanuit de trein naar Haarlem.) Zoiets zondigs en krank-

zinnigs U te schrijven, maar omdat lente van liefde een
aberratie is – en niet omgekeerd – opdat U daar niet in

zal trappen, in een vreemd land en zo eenzaam te dwalen.
(Bepalend voor het lot van zwervelingen enkel herkomst.)

Nu, met mijn hart gaat het wel beter, maar de tuin is
verwoest mijn lam, verwoest. En sta ik radeloos onder

onzuiver groen in dit en komende seizoenen: mijn hoofd
tot hatens toe, mijn hout tot bladeren bedorven en

schrijven wij pas mei. Dat hebt U er nu van, mij
's winters te beminnen en 's zomers te dwingen onder

raar lover humorloos en onchinees te wezen, mij, lief
hebbend evenwichtig als een oude man, genegenheid bed-

weterig doen zien ontaarden in het teer, vraatzuchtig
zeuren der libelle-achtige dames, want ik weet mijn plek.

Een teer punt. Een voordeel zo te zien, maar wezenlijker
reden om over in te zitten dan de onbenulligheden die

van onderhonden het gedachtenleven leiden tot in priëlen
van zelfbeklag: zulk lijden slecht gemotiveerd maar zinvol,

want wie, wie vreet mijn spijt? Neem dan de bomen maar, die
bloeiend blind tot vaderloos afvallige vruchten, bederf en

winterkou: en nooit een klacht! Want tot verstommens toe is
liefde hun te moede. Te moede is. Liefde mij te moede, is

liefde mij... etc. (*handtekening onleesbaar*)

Honderd jaar

later, door het opperwezen in een boom herschapen,
(nakend in een tropisch oerwoud aan de grond gezet,

voor straf nu bloeiend onophoudelijk, bevrucht on-
slapend en onpratend zonder enkele omhelzing), vond

de vroegere mevrouw O. in haar onmetelijke toppen een
dagboekblaadje, onherkenbaar ook veranderd in zo'n onheil

spellende vlinder die Morpho heet, waarop met grote
moeite zij herlas: 'Vrijdag 9-8-63, iets kan de plek

niet van iets anders innemen en identiciteit bestaat dus
niet. Denk aan de schijnbaar vele bladeren.' Terzelfder

tijd, daar waar haar stam zich vorkte voor het eerst
vanaf de grond, zat een nog onaanzienlijker insect dat

wegens zijn voorheen geringere verdienste van onverzonden
briefje door de schepper slechts bevorderd was tot

machteloze mate van vliesvleugeligheid. Op hem viel al
sinds jaren niets te lezen, maar, uit het hoofd geleerd,

sprak hij onafgebroken en van generatie op generatie: ‘O
Muizenpoot, ik wil je kopen of ruilen, laten we weglopen

naar waar de rivier in zee stroomt en de mensen een
andere taal spreken en andere waterdieren eten. O enz...’

Zo namen letterlijk bezit van haar die zonder hand of
mond, haar zo verfomfaaide gedachten. Toen begonnen

haar bladeren te verbleken en te vallen als zwakke vlinders,
als pakken gedevalueerd bankpapier, tot op de humus van

bedoelingloze wildernis. Toen werd zij, later, omgehakt, haar
nervig, brandschoon hout verhandeld en nog vindt men wel,

bij sommige betergesitueerde planeetbewoners, van haar
glanzendheid de zachte schim, een soort gepolitoerde vlam

aan buitenzijden van reusachtige televisieontvangapparaten,
opgesteld in die volstrekt behangloze, bacterievrije zit-

vertrekken, waar geen kevers wonen

Inleiding tot een gebed.

Op een dag dat de zon in het water scheen en Goudmaartje het koekoeksjong in haar bed vond zij hem

lieflijker dan paardebloemen, krachtiger dan kuikenachtige mimosapluimpjes (of waarschijnlijk omgekeerd)

en noemde hem Hondekikkertje want naakt, rood en met een bars gezichtje van liefde afhankelijk, hij. En:

– Vadertje, vadertje mag ik hem houden? – Neen kind, je moet hem de Koning weergeven van Leven en Dood.

En dood, zodat ze nam een lang mes en slachtte de oude hals in het late uur, dat het bloed met het avondrood

weg kon stromen. Zodoende. En het jong in een bak voor het raam en te groeien laten als kool. Hee, poppelepee,

toen trokken de tafels krom, de spiegels besloegen en geld werd nog schaarser. En als zijn klein stemmetje

weende: Smakelijk eten, zij zat met wolven en tovenaars diep in de tuinen of erger nog, hoog op het dak, trans-

parant van wellevendheid maar te verscheurd en te slecht onderricht om de lepel te zien in hun bek, zo verliefd

als een ober en veel onderdaniger. Slechte bediening was dikwijls de klacht maar nu ja, pom pom pom. Dus kreeg ze

een pak voor haar broek met een bos plastic bloemen van geld uit zijn spaarpot en vroeg hij om rekenschap! Wel,

ze zei: Denk aan mij zoals aan die poes, waar je strafwerk voor maakte omdat hij dat zelf niet schrijven kon:

'Moeders mogen geen muizen eten, betoverde ijskonijnen, prinsen of draken. Dieu des Enfants, laat ze bidden en

vasten, amen.' Zeg duizend maal.